CZĘŚĆ XXIV. № 63. ROK 12. (1841).

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego, i w Biurze informacyjnem; w Wilnie w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena Roczna w Rossyi z pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. Półroczna, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe-Roczna, 45 rubli assygn. Półroczna, 25 rub. assyg. Dla Królestwa Polskiego Roczna, 53 rubli assygn. Półroczna, 28 rub. ass.

PIĄTEK, 22 Sierpnia / 3 Września.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg 21 Sierpnia / 2 Września.

NOWINY DWORU.

W przeszły Wtorek, 19 Sierpnia w pałacu Carskosielskim Jenerał-major hrabia *Wojna*, przybyły z missyą nadzwyczajną od Dworu Austryackiego, miał posłuchanie u N. Cesarza, po którem hrabia Wojna przyjęty był przez N. Cesarzowę.

JJ. CC. WW. Wielka Xiężna Helena i W. Xiężniczka Marya Michałowna szczęśliwie przybyły do Jałty na statku parowym «*Siewiernaja Zwiezda*» nazajutrz po odpłynieniu z Odessy, 30 Lipca, o 5 po południu. Statek *Kolchida* przybył tamże dnia tegoż. JJ. CC. WW. po wyjściu na brzeg, gdzie były spotkane od władz miejscowych i powitane radośnem «hurra» zgromadzonego ludu, udały się do Liwadyi, posiadłości hrabi Leona Potockiego. Wieczorem miasto Jałta i malownicze jego okolice były kunsztownie oświecone.

— N. Cesarz na przełożenie Ministra Skarbu zabronił przywozić do Zakaukazskiego kraju, proch zagraniczny, przez lądową granicę z Persyą, Turcyą i morzem Kaspijskim.

— N. Cesarz s powodu dostrzeżonych złych skutków sprawianych przez rozrządzenia ścieśniające handel zbożowy, zalecił za pośrednictwem Rządzącego Senatu, aby władze w całem Państwie ściśle przestrzegały postanowień o swobodzie i nietamowaniu handlu zbożowego.

— N. Cesarz 21 Kwietnia b. r. potwierdził Ustawę Instytutu Panien we Wschodniej Syberyi (Дѣвичій Институтъ Восточной Сибири). Zakład ten ma na celu opatrzyć środki do kształcenia żeńskiej płci dzieci urzędników, będących na służbie, lub takich co byli na służbie we Wschodniej Syberyi. Oprócz tego przyjmują się dzieci różnoplemiennych w Syberyi Taiszow i Szulengów tudzież dzieci kupców 1 i 2 gildyi. Zakład ma być otworzony w Irkutsku i ma zostawać pod opieką N. Cesarzowej.

— N. Cesarz dnia 19 Czerwca potwierdził Ustawę Symbirskiego domu Pracy (Симбирскій домъ Трудолюбія). Zakład ten ma zostawać pod opieką N. Cesarzowej, a pod zarządem Rady Towarzystwa Chrześciańskiego miłosierdzia w Symbirsku. Przeznaczony jest na wychowanie ubogich panien, zwłaszcza dzieci szlachty i urzędników.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1) *2 Sierpnia*. Z ogłoszeniem potwierdzonej przez N. Cesarza dnia 28 Czerwca Ustawy i Etatu Petersburskiej szkoły Handlowej.

2) *31 Lipca*. Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza dnia 2 Czerwca Zdania Rady Państwa, iż grzywny uzyskiwane od osób obwinionych o nieprawną apellacyą, mają być dzielone między temi tylko członkami sądów, którzy podpisali ostateczny w sprawie apellacyjnej wyrok.

3) *tegoż dnia*. Z ogłoszeniem roskazu N. Cesarza aby przepisy o naznaczaniu pensyj emerytalnych i wsparcia służącym na koszcie miast, rościągały się i do urzędników pobierających gaże z summ szlacheckich, i aby obowiązek Sekretarzów Komisyj rewidujących czynności Wywodowych

Deputacyj należał do 8 szeregu w klassyfikacyi pensyj emerytalnych.

4) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem prawideł o ewikcyach jakie mają być przyjmowane przy wydzierżawianiu trunkowego monopolium od 1843 do 1847 roku.

5) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem potwierdzonych przez N. Cesarza prawideł o nabywaniu do skarbu włościan od *odnodworców*.

— Rząd przez gazetę Handlową ogłasza przedaż przez licytacyą rządowej odlewalni surowcu położonej na 4 wiorście od Petersburga na drodze do Peterhofu. Przedaż tego zakładu ze wszystkiemi budowami i machinami odbędzie się w gmachu Departamentu Górnictwa i Solowego zarządu, w Radzie Górniczego korpusu, w dniach 13 i 17 następnego Października. Plany i wyrachowania widzialne są codziennie, prócz świąt, do godziny 3 po południu w tejże Radzie.

— Oto są niektóre szczegóły o pierwszych wyścigach konnych, które się odbyły w Carskiem Siole 15 Sierpnia.

Głównym Dyrektorem wyścigów był hrabia *Lewaszow*, Vice-prezesem P. *Łunin*, Rozrządzcami hrabia *Borch*, PP. *Paszkow* i *Tołstoj*.

Koni ubiegających się było pięć, jakoto: N. Cesarza Jmci, gniady ogier 4letni *Alderman* (syn *Abbas-Mirzy* i *Honey-moon*), J. C. W. W. X. Następcy Cesarzewicza gniada klacz 4letnia *Ant*, (córka *Priama* i *Arachny*), P. S. *Hołyńskiego*, gniady ogier 8letni *Young-Banker* (syn *Banker'a*) P. *Szemiotha* gniady wałach 7letni *Highflyer*, hrabi A. *Borcha*, gniada klacz 6letnia *Czereśznia*, (córka *Nawarina* i *Wiszni*.)

Za pierwszym obiegiem najpierwsza stanęła u mety *Ant*, za nią bardzo blisko biegł *Alderman*. Za banderą nie został żaden z koni. Na powrót, po wypoczęciu przez pół godziny i sprawdzeniu wagi dżokejów, znowu wszystkie pięć koni pościły się w zawód. Wypadek powrótnego biegu był tenże sam, to jest że *Mrówka* (Ant) wygrała pryzę, a *Alderman* zaraz za nią przybiegł. Oboje daleko w tyle zostawili inne ubiegające się konie.

Tymczasem czyniono przygotowania do drugich wyścigów, tym ciekawszych że bogata pryza, przeznaczona była wyłącznie dla koni urodzonych w Cesarstwie Rossyjskiém i Królestwie Polskiém. Meta była cztery wiorsty, to jest trzeba było obiedz dwa kręgi bez odpoczynku. Zapisane były: P. *Panow* klacz kasztanowata 4letnia *Kolibri* (córka *Argusa* i *Nimfy*) i P. *Pietrowskoj*, klacz siwa 6letnia, *Leda*, (corka *Allegro* i *Kaczki* (Utka.)

Kiedy zjawiły się te klacze, (Kolibri z dżokejem *Teller*, w amarantowej kurtce z białemi rękawami, *Leda* z dżokejem *Ewison*, w żółtej kurtce i czarnej furażerce,) między widzami rozeszła się wieść że u dżokeja co miał jechać na Kolibri, znalazło się kilza funtów wagi nadto, co być powinno, i że ztąd trzeba było posadzić na nię dżokeja Teller, wcale z nią nie znajomego,. a zatém że być może iż ta klacz nie odniesie zwycięztwa nad swoją przeciwniczką. Powiadano, że gdyby nie to, nie byłoby to zwycięztwo wątpliwém.

Mknęły konie, a za niemi zakłady, nadzieje, obawy. Pierwszy obieg od 2 wiorst i 100 sążni dokonany i *Leda* na przedzie. W drugim obiegu one biegą prawie na równi, ale Leda zawsze na przedzie i ona właśnie dochodzi mety. Wyścigi odbyły się w 5 minut 31 sekund. Mimo to, podług jednomyślnego zdania znawców, czteroletnia *Kolibri* obiecuje być rzadkiej zalety wyścigową klaczą, która przyszłemi zwycięztwami zagładzi dzisiejsze niepowodzenie.»

Warszawa.

USTAWA

Dla Instytutów Naukowych Prywatnych, Guwernerów i Nauczycieli Domowych w Królestwie Polskiem.

(Dalszy ciąg.)

O stosunkach Guwernerów i Nauczycieli domowych z Władzami miejscowemi.

§ 62. Guwerner, albo Nauczyciel domowy, przyjmując obowiązki wychowania dzieci w domu prywatnym, winien jest dane mu świadectwo okazać niezwłocznie Dyrektorowi Gimnazyum Gubernialnego, albo Inspektorowi szkoły Obwodowej który zawiadamia o tém policyą miejscową i donosi Gubernatorowi Cywilnemu téj gubernii, gdzie wchodzący w obowiązki przebywać zamierza. Władza policyjna miejscowa zapisuje na świadectwie datę okazania. Dyrektor zaś, lub Inspektor, z dowodów sobie przedstawionych, układa listę stanu służby Guwernera lub Nauczyciela domowego.

§ 63. Jeżeli Guwerner lub Nauczyciel przechodzi w obowiązki nauczycielskie z jednego domu prywatnego do drugiego, w tej samej czy też innej gubernii, obowiązany jest, wydane sobie świadectwo na Nauczyciela, jakoteż zaświadczenie z prywatnego domu, który opuszcza, złożyć władzom szkolnym, jak tej, pod którą zostawał, tak tej, pod której wiedzę przechodzi. Władze te oznaczają na świadectwach datę okazania.

§ 64. Rodzice lub opiekunowie, nie mają prawa przyjmować do dzieci, ani Guwernera, ani Nauczyciela, nieposiadającego przepisanego świadectwa, tudzież świadectwa wizowanego przez Władze w § 62 wymienione; o przyjętym zaś Guwernerze albo Nauczycielu, donoszą bezwłocznie Zwierzchności szkolnej.

§ 65. Przy przenoszeniu się Guwernerów lub Nauczycieli z jednej gubernii do drugiej, Dyrektorowie Gimnazyów Gubernijalnych, dla posiadania ciągłej wiadomości o Guwernerach i Nauczycielach domowych, obowiązani są ściągać stany ich służby, z tej gubernii, w której przed przeniesieniem się przebywali.

§ 66. Dyrektorowie Gimnazyów Gubernijalnych, czuwając nad postępowaniem Guwernerów i Nauczycieli domowych, z równą troskliwością, jak nad innemi osobami, pod ich dozorem zostającemi, składają o nich raz na rok Kuratorowi Okręgu Naukowego raport, podług przepisanego wzoru, w tym celu mają oni prawo znosić się nietylko z władzami miejscowemi, ale nawet z samemi rodzicami i opiekunami, którzy Guwernera lub Nauczyciela przyjęli.

O prerogatywach i prawach Guwernerów i Nauczycieli domowych.

§ 67. Ci którzy na zasadzie Ustawy niniejszej, otrzymali stopień wyższego lub niższego Guwernera domowego, liczą się w służbie czynnej, pod wiedzą okręgu Naukowego Warszawskiego, i dopokąd zostają w tych obowiązkach, mają prawo mieć frak mundurowy, z kołnierzem sukiennym, przepisany dla urzędników Okręgu Naukowego Warszawskiego, z herbami gubernii na guzikach.

§ 68. Guwernerowie i Nauczyciele domowi, używają prerogatyw, jakie służą Instytutom, w których ukończyli kurs nauk lub stopniom uczonym, na które otrzymali świadectwa.

§ 69. Guwernerowie domowi, posiadający stopnie uczone, jeżeli pozyskają od rodziców albo zastępujących ich miejsce, tudzież władz: gubernijalnej i szkolnej zaświadczenia o sprawowaniu się, gorliwości i usposobieniu, po dwóch latach pełnienia z zaletą obowiązków swoich, w jakimbądź domu prywatnym, otrzymują stopień Nauczyciela Gimnazyum.

§ 70. Guwernerowie domowi, którzy odbywali nauki w kursach dodatkowych Warszawskich, jeżeli pozyskają zaświadczenia, w poprzedzającym artykule wyszczególnione, po trzech latach pełnienia obowiązków swoich z zaletą, otrzymują stopień Nauczyciela szkoły obwodowej.

§ 71. Guwernerowie domowi, posiadający stopnie uczone Uniwersytetów Rossyjskich, używają praw szlachectwa osobistego, przed otrzymaniem nawet stopnia Nauczyciela; nieposiadający zaś stopni uczonych, używają praw szlachectwa osobistego dopiero po otrzymaniu stopnia Nauczyciela; jedni i drudzy wolni są od poboru wojskowego.

§ 72. Piętnastoletnie nieskazitelne i gorliwe pełnienie obowiązków w stopniu Guwernera domowego, może być na przedstawienie zwierzchności, wynagrodzone, ustanowionym na ten koniec medalem, który nosić się ma w dziurce od guzika na wstążce orderu Św. Stanisława; medal złoty przeznacza się dla Guwernerów wyższych, a srebrny dla niższych.

§ 73. Chlubne, jak we względzie moralnym, tak naukowym pełnienie obowiązków Guwernerów domowych, po upływie 20 lat od dnia zatwierdzenia w stopniu Nauczyciela Gimnazyum albo szkoły Obwodowej, może być, na przedstawienie zwierzchności, nagradzane orderami według następujących zasad: Guwernerowie wyżsi nagradzani są orderem Św. Anny 3 klassy, a Guwernerowie niżsi, orderem Św. Stanisława 3 klassy. Guwerner domowy, otrzymując order, nabywa zarazem, na równi z urzędnikami, prawa do szlachectwa dziedzicznego.

§ 74. Trzydziesto-pięcio-letnie, nieskazitelne i gorliwe pełnienie obowiązków guwernera domowego, licząc od dnia zatwierdzenia w stopniu Nauazyciela, nagradza się, na przedstawienie zwierzchności, orderem Św. Włodzimierza 4 klassy.

§ 75. Każdy guwerner, który przez lat dwadzieścia pięć pełnił z zaletą obowiązki swego powołania, i w przeciągu tego czasu był Nauczycielem w domach prywatnych nie mniej nad pięć lat w każdym, tudzież usposobił przynajmniej trzech uczniów przyjętych w stopniu studentów do jednego z Uniwersytetów, Rossyjskich, otrzymuje honorowy tytuł Zasłużonego.

§ 76. Czas przepędzony za obrębem czynnego pełnienia obowiązków nauczycielskich, wyłącza się z liczby lat, przepisanej dla otrzymania tytułu Nauczyciela, tudzież medalu, orderu, albo tytułu zasłużonego.

§ 77. Przepisane w art. 71 i 66 postanowienia, nie stosują się do Nauczycieli domowych, zostających w stopniu Nauczycieli elementarnych. Wszakże po dwudziestoletnem nieskazitelném i gorliwem pełnieniu obowiązków swojego powołania, mogą być oni, na przedstawienie zwierzchności, nagradzani medalami srebrnemi, i uwalniani od poboru wojskowego, podług uznania Kuratora okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 78. Dymissyonowani Urzędnicy wojskowi i cywilni, przyjąwszy obowiązki Guwernerów i Nauczycieli, korzystają ze wszelkich prerogatyw, stopniom tym służących, z zachowaniem rang, otrzymanych przy wyjściu ze służby. Czas do nagród ich liczy się od daty wstąpienia ich w obowiązki Guwernerów lub nauczycieli domowych.

§ 79. Guwernerowie mogą otrzymać stopnie uczone, jeżeli zechcą poddać się examinowi, na ten koniec przepisanemu, w Uniwersytetach Rossyjskich. Lecz prerogatyw do tych stopni przywiązanych, używają nie prędzej, jak po roku jednym pożytecznego pełnienia obowiązków swoich, od daty otrzymania patentu.

§ 80. Guwernerowie niżsi, otrzymując w skutek examinu w jednym z Uniwersytetów Rossyjskich tytuł Rzeczywistego Studenta, albo stopień uczony, nabywają zarazem stopień guwernerów wyższych.

§ 81. Wszyscy w ogólności, mający prawo do zajmowania się wychowaniem i uczeniem młodzieży w domach prywatnych, mogą bez przeszkody pełnić też obowiązki na pensyach i szkołach prywatnych.

§ 82. Za nim będą wskazane środki w przedmiocie wspierania Guwernerów i Nauczycieli domowych, którzy doszli do podeszłego wieku, lub dotknięci zostali długą nieuleczoną chorobą, zapewnia się im jako też ich żonom i dzieciom, pierwsze przed innemi osobami po urzędnikach i nauczycielach zakładów naukowych Rządowych prawo do

*

korzystania z wszelkich dobroczynnych, lub innych, pod dozorem i opieką Rządu zostających Instytutów.

O Nauczycielkach domowych.

§ 83. Kobiety chcące się trudnić wychowaniem dzieci w domach prywatnych, nie inaczej dopuszczone do tego być mogą aż po otrzymaniu świadectwa na stopień Nauczycielki domowej. *(d. c. p.)*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Londyn 20 Sierpnia. Rada Gabinetowa miała miejsce w ministerstwie Spraw zagranicznych względem otwarcia Parlamentu. Z tego powodu *Globe* pisze: «Gdy w stanie brzemienności Królowej wszystko co może sprawić wzruszenie lub niespokojność jest niebezpieczne, dowiadujemy się że Doktor Locok zakazał J. K. Mości osobiście otwierać Parlament. Z tego powodu izby otwarte będą przez kommisyą. Parlament zebrał się wczora dla obioru Mowcy izby Niższej i, jak się spodziewano, P. Shaw Lefevre obrany został na nowo jednomyślnie, gdyż wodze obu partyj, to jest Sir Robert Peel i lord John Russell byli za nim.

— Urzędnik ministerstwa spraw Zagranicznych Francyi, hrabia de Banneville przywiózł zawczora ratifikacyą traktatu 13 Lipca zawartego w sprawach Turcyi.

— W przeszłą środę Królowa prezydowała na Radzie Tajnej, gdzie nowomianowany Członek tej Rady P. E. J. Stanley złożył przysięgę.

— Królowa-Wdowa nie pojedzie na zimę do Malty, jak było zapowiedziano; pozostanie w Anglii i we Wrześniu ma zwiedzić Szkocyą i środkową Anglią.

— Adress odpowiedzi na mowę Królowej ma być wniesiony w izbie lordów przez hrabię Spencer, a poparty przez margrabię Clanricarde.

— Obawa zmiany rządu i mianowania Namiestnika tory w Irlandyi, obudziła poruszenie umysłów w tym kraju, skutkiem czego Rząd zmuszony był posłać tam pułk jazdy i dwa pułki piechoty.

— Xiążę Wellington przybył do Londynu gdzie 23 b. m. ma dać wielką ucztę dla członków izby lordów stronnictwa tory.

— Donoszą z New-York że mianowanie P. Everett na posła Stanów Zjednoczonych w Anglii, zatwierdzone zostało przez Senat.

Paryż, 19 Sierpnia. Polemika między gazetami stronnictw przeciwnych w przedmiocie odbywającego się popisu nie ustaje i środek ten na różnych punktach wzbudza zaburzenia. W Brdeaux wszakże spokojność nie była już zakłócona. Monitor pisze: «Opor który w niektórych miastach dał się widzieć wewzględzie nowego popisu, przybiera nowy charakter. Dziś już jest rzeczą widzialną że najzapaleńsze oddziały stronnictw republikańskiego i legitymistowskiego używają tego pozoru dla działania na umysły pospólistwa. Akcya to szczególniej wywarła się na południowe prowincye. Niech więr prawi obywatele mają się na baczności przeciw tym machinacyom. Popis powinien się odbyć i Rząd nie odstąpi od zamierzonego środka. Trzeba iżby partye przekonały się że dziś we Francyi niemasz dla Rządu przeszkody któraby go zatrzymać w jego działaniach mogła.»

— Eskadra admirała Hugon wróciła 14 b. m. do Tulonu. Stacya morska Wschodnia została ostatecznie uzupełniona pod wodzą admirała La Susse. Składa się ona z 10 okrętów jakoto: *l'Inflexible* o 90 działach, *Santi Petri* o 84, *la Minerve* o 60, *la Gloire* o 52, *l'Embuscade* o 32, *la Flèche* o 10, *le Bougainville* o 10, *la Mesange* o 6, i statek parowy *l'Achéron* siły 160 koni. *L'Embuscade* jest na brzegach Syryi, a *la Flèche* w Konstantynopolu na rozkazy Posła.

— 15 b. m. odbyło się w Boulogne odkrycie pomnika wzniesionego na cześć wielkiej armii. Jenerał Corbineau, w assystencyi jenerałów Gourgaud i Galbois, przewodniczył obrzędowi. Biskup Arras celebrował z wielką pompą.

Hiszpanija. *Madryt, 8 Sierpnia.* Regent Espartero odniosł porażkę sądową. Gazeta jedna Madrycka przedrukowała z francuzkiej gazety *la Presse* artykuł pod tytułem *Espartero* ze swemi uwagami, obelżywemi dla regenta. Ten kazał wydawcę powołać do sądu, ale jury uznali go niewinnym.

— Donoszą z Kuby że miasto Port au Prince w wielkiej części zostało zniszczone przez szczególny fenomen. Rzeki i strumienie otaczające to miasto nagle wezbrały i sprawiły powodź. Przeszło 500 rodzin zalane zostały we własnych domach; wiele ludzi utonęło i domów zapadło.

Kolonia 15 Sierpnia. Zbior wina przedstawia się w najsmutniejszym widoku. Skutkiem nadzwyczaj dżdżystego lata robactwo w niezliczoném mnostwie zjawiło się w winogronach i prawie cały owoc pożarło.

— Piszą z Meiningen: «Kraj nasz pozbawiony został jednego ze swych najciekawszych monumentów. Straszliwa burza wywróciła i skruszyła stary buk Marcina Lutra który był posadzony 6 Maja 1521 roku na tém samém miejscu, gdzie sławny reformator pojmany był przez ludzi zamaskowanych, którzy go odprowadzili do zamku Wartbourg. Xiążę Saxe-Meiningen rozkazał na miejscu gdzie stało to drzewo 300 letnie, zbudować fontannę ze stosownym napisem.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Przez statek parowy *Naślednik* przybyły dziś z Travemunde odebraliśmy gazety Londyńskie po 24 Sierpnia. Tego dnia izby zostały otwarte mową, którą Wielki Kanclerz powiedział w imieniu Królowej. Mowę tę dla krótkości czasu odkładamy do przyszłego numeru.

(Journ. de S. P. G. P. Psz. Poln.)

KURS WEXLOWY, PIENIĘŻNY I AKCYOWY.

Petersburg, 19 Sierpnia.

Za rubel srebrny:

Na Londyn	na 3 m. $39\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{4}$ pens.
— Amsterdam	— — — $195\frac{1}{2}$ 196 cens.
— Hamburg	— — — 34 $\frac{15}{16}$ szel.
— Paryż	— — — 408, 412 cent.

AKCYE.

	Przedano po Rubli srebr.
1 Tow. zabesp. od ognia	—
2 — — —	—
— — Komp. Amerykańsk	217
— — Żeglugi parowej	143
— — Wód mineralnych	—
— — Oświecenia gazem	47
— — Przędzenia bawełny	—
— — Zeglugi parowej Bałtyckiej	—
— — Drogi żelaznej Carskosielskiej	—
— — Fabryki sukien. Narwskiej	—
— — — Carewskiej perkalów	$94\frac{1}{2}$
— — Petersburskiej chowu owiec w południowych prowincyach	—
— — Zabezpieczenia życia	$60\frac{1}{2}$

ROZMAITOŚCI.

Wyjątek z listu z Warszawy.

..... Cieszmy się, nasi rodacy zaczynają przekonywać się, iż zajęcie się przemysłem, handlem i rzemiosłem zgoła nie poniża człeka i nie pozbawia szlachetności, owszem przynosi wieloraką korzyść nie tylko materyalną ale i umysłową. O takim postępie przekonywa nas tegoroczna wystawa Warszawska, na której przedstawione były wyroby krajowe nie ustępujące w doskonałości zagranicznym. Najważniejszym przedmiotem tegorocznej wystawy, jest nowy pierwiastek mechaniczny odkryty przez Wojc. *Jastrzębowskiego* Professora nauk przyrodzonych w instytucie gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Marymoncie, *krętem* przez wynalazcę nazwany, mający służyć do podnoszenia jak najogromniejszych ciężarów. Z machin główną była *machina parowa* siły kilkunastu koni z fabryki *Banku Polskiego* na *Solcu;* fabryka ta zbudowała w r. z. do kilkuset machin z których część do Rossyi, część do Austryi i Pruss wywiezioną została.—Niemniej godny uwagi apparat *parowodny gorzelniany* P. *Langenmajra*, model apparatu do wyrabiania cukru z buraków *Hoecke*, sikawka Jana *Bongard* z *Nowogeorgiewska* za pomocą której można wyrzucać w jednej minucie do wysokości 50 stop 10 garncy wody i *turbina* do niej czyli koło wodne poziome P. *Kleniewskiego*.—Machiny gospodarskie i odlewy żelazne braci *Evans* (Iwenz). dalej *skrzynia bezpieczeństwa* z zamkiem o 32 ryglach Benjamina *Szreder*, *waga* dziesiętna *Zakrzewskiego*, model *maglu* kręconego *Kasprzyckiego*, *kłódka* misterna *Siemiątkowskiego*, kubełki do pomp *Kicińskiego*.—Wyroby dróciane; płótna metaliczne, arfy, i t. d. Tomasza i Fr. *Koprzywa*, *Eifler* i *Tschieschnek*, wyroby iglarza Kasteliusa *Dan*. — Z powozów najozdobniejsze były kocze Weisheita, faeton Jana *Liera*, bryczka fabrykantów Petersburskich *Babunowych*, dorożka i sanki *Łoginow:* najogromniejszym był *dyliżans* na sposób angielski z fabryki Zareckiej Piotra *Steinkellera*.

Najlepsze fajanse były *Sunderlanda* z Iłży.—Z wyrobów chemiczno-utilitarnych *Gottlib* i *Hudson* wystawili massy do smarowania osi, rzemienia i t. d., lampki nocne, piaski różnobarwne, kadzidło, kamień amerykański do ostrzenia brzytew,—Fabryka *Hirschmana* i *Kijewskiego* złożyła koszyk z kryształów siarczanów, tudzież słoje napełnione solami i kwasami.—P. *Lampe* skóry, safjany.—E. *Wasiański* perfumy, wodę kolońską, czokoladę, fixatoar do włosów, syrop kartoflowy i t. d. — Łakiery i politury rozmaite, przezroczyste wernixy do zachowania od rdzy metallów, ram złoconych, malowideł olejnych i t. d. wynalazku J. A. *Krausse* fabrykanta przy ulicy Franciszkańskiej. — Głowy cukru oczyszczonego i zwyczajnego *Hirschman* i *Spółki*.—*Wesołowski* pudło obejmujące kilkanaście gatunków krochmalików własnej fabrykacyi, oraz rozczyny w wodzie różnych gatunków tychże.Karol *Scholz świece woskowe* białości nadzwyczajnej, a *Epstein* i *Levy* popiersia N. Cesarza, Xcia Warszawskiego i Ministra Turkułła z massy *stearynowej*. — Struny na sposob włoski były z fabryki Józefa *Fiorentiniego* (w Wilnie). — Henryk *Pszenny* wystawił *buduar* w guście gotyckim, łokieć w sześcian mający, w którym mieści się toaleta, biurko do pisania ze wszystkiemi porządkami, klawikord, krzesła, stoły i t. d.; w głębi zaś przez okno otwarte widać piękny krajobraz: wszystko to wykonano nożyczkami i scyzorykiem. — Karty do grania nieustępujące francuzkim z fabryki F. A. *Baumanna* —

Zamki *Taszyńskiego*—piękna bielizna stołowa Karola *Dąbrowicza*, pończochy Jana *Dreschler* z Żyrardowa i Ferdynanda *Szlopp* z Łodzi—Axamit czarny *Datlera* z Żyrardowa taśmy *Doroty Buhle* z Kalisza — Peruki doskonałe Karola *Przybylskiego* — Zegary rozmaite Fr. *Szuberta* — Sukna zawsze popłatne *Fiedla* i t. d. i t. d. i t. d.

Salon obrazow zawierał w sobie podług katalogu 135 obrazów; trzy z nich dzieła snycerskie; wszystkie wypracowane zostały przez 46 artystów lub miłośników. Portretów samych była trzecia część, dwie drugie składały się z obrazów religijnych, historycznych, wnętrz budowli, krajowidowni (paysages), obrazów rodzajowych (de genre), minjatur, kwiatów i t. d.—Z obrazów religijnych odznaczono szczególniej. *S. Emilię* klęczącą przy ołtarzu, obraz oryginalny P. *Kolberga* przeznaczony do ozdobienia jednej z kaplic w okolicach Warszawy.—*Ecce homo* obraz oryginalny P. *Wojc. Stattlera* Professora malarstwa w uniwersytecie Krakowskim.—Dwie *Magdaleny* pokutujące, kopje z *Pompeano Battoni* i *Correggia* przez młodego artystę *Tomasza Mejbaum*.—*S. Łukasza* Alex. *Kamińskiego*. — Ant. *Kolasiński* przedstawił kopję *Madony* z Dziecięciem *Peszki*. —Maur. *Paszkiewicz* obraz oryginalny *S. Marka*. — Felix *Pęczarski* obraz oryg. *Matkę Boską* w guście dawnym *Dolci*. — PP. *Chojnacki* Rom. *Brodowski* And. *Dąbrowski* Bonaw., *Głowacki* J. N. Prof. Uniw. Krakows. *Gumiński* Pol. *Kasprzycki* W. *Kokular* A. *Kolberg* Ant. *Lampi* Fr. *Mejbaum* T. *Minasowicz* Klemens, *Murzynowski* A. *Paszkowski* T. *Romanowski* Filip, *Sikorski* J. *Stankiewicz* A. i *Ziemięcki* Ant. nadesłali potrety rozmaitej wielkości z natury malowane. Do najstaranniejszych tego rodzaju obrazów policzyć można głowę mężczyzny przez Fr. *Paszkowskiego* malowaną.—P. *Alexander Lesser* artysta Warsz. bawiący w Munich przysłał obraz historyczny oryginalny, przedstawiający bohaterkę słowiańską *Chrzanowskę*, ocalającą *Trębowlę* od napaści *Turków*. Główna osoba obrazu bohaterska niewiasta z zapałem waleczności na twarzy, mogłaby sama stanowić szacowne dzieło malarstwa, ale z prawdziwym talentem umieszczane na około niej gruppy, podwyższają jeszcze wartość obrazu. Między oblężonemi widać dzieci i kobiety mdlejące z pragnienia i głodu, widać starca rozżalonego nad ciężko zranionym synem żołnierzem; z boku skrępowany jeniec — Turek chciwém okiem spoziera na znamię połxiężyca już wdzierające się na szczyty wież,—zdala polegli ćmią ziemię, a pożoga dymem i kurzawą niebo zaciemia; już klucze twierdzy mają być oddane w ręce muzułmana, ale oko napotyka znowu godło Krzyża podniesione zwycięzką ręką kapłana, a Chrzanowska tym widokiem ożywiona zachęca zwątpiałych do obrony — Między obrazami wnętrze budowli przedstawiającemi celują prace P. *Marcina Zalewskiego:* jego wnętrze Kościołów *S. Krzyża* i *Archikatedry* Warsz. *Zakrystyi* XX Dominikanów w Krakowie, oraz *refektarza* Cystersów, należą niezaprzeczenie do pierwszych dzieł teraźniejszej wystawy. Także dwa wnętrza pokojów, salonu i gabinetu przez Winc. *Kasprzyckiego* wypracowane, powszechną pochwałę zyskały,—Podobnego rodzaju prace były *Dąbrowskiego And.*, *Mielnickiega* Alex. i *Murzynowskiego* A.—Do pięknych policzyć można peizaże Krakowianina *Głowackiego* widoki okolic Krakowa przedstawiające: szczególniej z pod Alwerni z zamku Krakowskiego i niektorych miejsc w Tatrach. W podobnym radzaju były obrazy *Lampiego*, *Breslauer*, *Zaleskiego* Alex. i amatorki P. *Niny Hryniewicz*. Z dam jeszcze *Henryka Beyer* nadesłała kilka malowideł kwiatów z talentem odrobionych, *Julia Richter* bukiet kwiatów i koszyk z owocami i kwiatami; P. *Tabęcka* owoce olejno. Znakomity mistrz *January Suchodolski* przysłał tylko dwa obrazy; oba oryginalne, jeden z nich przedstawia spalenie okrętu tureckiego przez greków; drugi walkę Kirgiza z Kabardyńcem. Z obrazów bitw są jeszcze trzy, pędzla Tad. *Brodowskiego*, przedstawiające wzięcie Paszy tureckiego, walkę persów z kozakami i greków z turkami.—Także *Ziemięckiego* A. ustęp z wojny tureckiej, stojka Kozaków i attak jazdy w wojnie 1812 r.—Na wielkie pochwały zasłużył obraz oryginalny *Le Brun*, wyobrażający sprzedaż niewolnic w Turcji. — Niemałej wartość były obrazy: *Szulery* Pęczarskiego, *Słowaki* Kolberga, *muzyk* strojący basetlę *Byczkowskiego Tytusa;* także prace *Gumińskiego*, *Gepnera Jgn.* i *Marszałkiewicza Alex.* Ze sztychów na stali ściągnęły uwagę obrazy *Baumana*; *Dembowskiego* i *Morawskiego*, także obraz olejny na szkle *Zabłockiego H.* i litografje *Hirschla Hen.* — Proby prac *drukarni Banku Polskiego:* Alleluja, poezje Hr. Kicińskiego i inne odbicia pokazały do jakiego stopnia doskonałości doszła w Polsce sztuka drukarska, do której postępów najwięcej się przyłożył Inspektor drukarni banku polsk. *Gresser*.—Do nowszych wynalazków należą także proby *galwanoplastyczne* Karola *Beyer*. Z rzeźby chwalono *popiersie Ign. Potockiego* z marmuru kararyjskiego przez Lud. *Kaufmana*, popiersie dziecięcia przez *Vincenti* i gruppę z gipsu Jana III podług znanej statui na moście w *Łazienkach* przez W. *Martini*. Do wystawy wyrobów krajowych należą trzy skrzypce *Kanigowskiego;* są one kształtne i celują dźwięcznością. — Chwała Bugu! krzewi się u nas przemysł i wnosić należy z postępów corocznych że wszystko w krótkim czasie będziemy mieli własne. *etc.*

(Dok. nast.)

Печатать позволяется: С.-Петербургъ. Августа 21-го 1841. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.